

06/10

ЧИТАНКА

ДЛЯ ПРИГОТОВНОЇ КЛЯСИ
УЧИТЕЛЬСКИХ СЕМІНАРИЙ

уложів

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ОЛЕКСАНДЕР БАРВІНСЬКИЙ

(З 50 ілюстраціями)

~~31207~~

Браг. 226-9/9 50

А.с. 71 1916

Ціна оправленого примірника з К 50 с.

ЛЬВІВ, 1916.

НАКЛАДОМ Ц. К. ВИДАВНИЦТВА ШКІЛЬНИХ КНИЖОК.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

З М І С Т.

П Р О З А.

А. Оповідні зображення.

	Стор.
I. Повісти, оповідання, ідилії	1—35
1. Малий пісар (Сильвестра Яричівського)	1
2. Сила книжки (Михайла Сторожука)	4
3. Що сьпівав соловейко	8
4. Сьмілість і відвага (З »Колосків«)	10
5. Людоїд (З »Колосків«)	13
6. Каїяне (З »Правди«)	15
7. Кучерява груша (оповідане Гр. Ясінського)	16
8. Чотири хвили з життя Тараса Шевченка (З »Правди«)	17
9. Малий Шевченко глядить стовпів, що підпирають землю (з власної его житєписи)	23
10. Благословєньство хрєстá (З »Правди«)	25
11. Лїнгард і Гертруда (Оповідане І. Г. Постальоццоґо)	28
II. Легєнди і притчі	35—42
12. Хто найчеснїйший?	35
13. Бїдак і Богáч (Легєнда з »Дзвїнка«)	36
14. Притча про робїтників у вїнницї (Євангєлие сьв. Матєя, глава 20)	40
15. Исус найбільший пєдаґоґ (Євангєлие сьв. Мårка, глава 10)	41
16. Исус спасáє потопáючого апóстола Пєтра (Євангє- лие сьв. Матєя, глава 14)	42
III. Байки і приказки	43—54
17. Про вóвка, що удавáв пастухá (З »Дзвїнка«)	43
18. Не впусти рáка з рóта (Бáйка Ол. Сторожєнка)	44
19. Спїр о стєпень достóїнства мїж звїрятами (в чо- тирох бáйках Лєссїнга)	44
20. Окрадений скупáр (Ля Фонтєна)	46
21. Бáйка про бáйку (Гвáна Франкá)	47
22. Хрєст (Прїказка Богданá Лєпкого)	52

IV. Казки і перекази

23. Весняний ранок (Казка)	54
24. Темна дівчина (Казка)	54
25. Метелик (Казка Лесі Українки)	58
26. Про княгиню-кобзаря (З »Правди«)	60
27. Сніжинка і Карасик (Казка Гр. Коваленка)	62
28. Мотилі (Евгенії Ярошинської)	64
29. Не забудь мене!	67
30. Цвіти (Евгенії Ярошинської)	68
31. Лен	71
32. Гречка (Казка Ганни Барвінок)	71
33. Китайська яблінка (Казка Степана Ковальова)	73
34. Михайло Семиліток (Народний переказ)	80
35. Переказ про заснування церкви Печерської Лаври	87

B. Описи й образи . . . . . 88—108

36. В церкві (Образець Івана Левіцького з оповідання »Дві Московки«)	88
37. На майдані (Образець Івана Левіцького з оповідання Дві »Московки«)	89
38. Ярмарок (З оповідання Гр. Квітки »Салдатский патрёт«)	91
39. На Україні (Картіна Ол. Стороженка)	93
40. Ліс (Івана-Нечуй-Левіцького)	95
41. На степу (З оповідання Ол. Стороженка »Марко проклятий«)	96
42. Подорож Дніпром з Києва до Канева (Із »Споминів з життя« Ол. Барвіньського)	98
43. З Відня до Гляйхенбергу (Із »Споминів з життя« Ол. Барвіньського)	104

B. Поучні розвідки з діїв і природи 108—245

44. Потреба знати свою бувальщину (Ол. Барвіньського)	108
45. Руський край і нарід (Ол. Барвіньського)	110
46. Християнство на Русі (Ол. Барвіньського)	111
47. Великий князь Ярослав Мудрий (Ол. Барвіньського)	113
48. Почин окремого Галицького князівства (Ол. Барвіньського)	116
49. Як і чим жили в старинній Русі (З »Руської Історичної Бібліотеки« Ол. Барвіньського)	118
50. Згадка про Пліснеско (Ізидора Шараневича)	121
51. Початки Львова і его вигляд за руських князів (За І. Крип'якевичом)	123
52. Львів за польських часів (За І. Крип'якевичом)	126
53. Ставропигійське Братство у Львові (За І. Крип'якевичом)	131

	Стор.
54. Вавель	135
55. Князь Василь-Константін Константинович Острóг- ский (За П. Кулішем)	139
56. Цісарский по́сол на Запорóжі 1594 р.	142
57. Скит Манявский (За Ю. Целéвичом)	150
58. Корóль Собéский на лóвах в Краснопу́нці (Ол. Барвіньского)	153
59. Габсбург (Ол. Барвіньского)	157
60. Рудóльф Габсбурский (Ол. Барвіньского)	158
61. Цісар Йóсиф II. у Галичині	160
62. Пёрша гостіна цісаря Франц Йóсифа в Галичині (Ол. Барвіньского)	161
63. Дністёр	163
64. Вісла	166
65. Карпати	169
66. Хід на Лімницю	171
67. Підгалляни	175
68. З Красноіли до Буркута́ (В. Ільницького)	177
69. Жерелó Парáска	181
70. Болди (скелі) над Бубнищами (Николая Устияновича)	183
71. Галицке Поділе	186
72. Київ (Із »Спóминів з житія« Ол. Барвіньского)	187
73. Відень	193
74. Окóлиці Відня	197
75. Дунай	200
76. Землі є куліста	202
77. Водá	204
78. Розміщене воді на землі	207
79. Повітре	210
80. Вігер	214
81. Полярне сві́тло (Петра́ Огонóвского)	218
82. Пчолá (З »Весёлки«)	221
83. Хруц (З »Весёлки«)	222
84. Біло́х-капустя́ник і му́ха (З »Весёлки«)	223
85. Пта́шки	224
86. Не убива́йте ластівóк (З »Правди«)	228
87. Памята́ймо про пта́ство!	228
88. Як трéба дба́ти про здоро́вля?	230
89. Ха́рність ко́нечна для здоро́вля	232
90. Які шко́ди заподіва́є здоро́влю алько́голь? (після Загірньо́ї)	236
91. Як ратува́тись в на́глих випадка́х та калі́цтвах?	241

Г. Поучні розвідки з обсягу вихованя

і приповідки . . . . . 245—269

92. Яка́ сі́ла в письме́нстві (З »Весёлки«)	245
---	-----

	Стор.
93. Чим і на чім письменні люди давніше писали	247
94. Шкільне житє в давніх часах (За І. Крип'якевичем)	248
95. Початкова наука в школах ХІХ ст. (Із »Споминів з житя« Ол. Барвіньського)	254
96. Про кобзаря	256
97. Пестальбці в Станц (За Лаврентієм Кельнером)	259
98. Останні хвилі педагога Зальцмана (За Ф. Дінтером)	261
99. Відзначене шкільного надзюрця (За Лаврентієм Кельнером)	262
100. Привикай щадити свого часу! (За Г. Зальцманом)	262
101. О приязни і ввічливости (І. А. Комєньського)	265
102. Працьовитість нашого Цісаря (З »Правди«)	267
103. Приповідки і пословиці	268

ПОЕЗИЯ.

А. Епічна поезія.

І. Оповіданя, думи, балади і легенди	270—302
104. Поклін Христу (Ст. Руданського)	270
105. Вечер над Прутом (Гділя Д. Млаки)	271
106. Пóхід Русинів на Полóвців (М. Костомáрова)	273
107. Плач невóльників на турецькій каторзі (Нáродна дýма)	277
108. Вибір Гетьмана (Т. Шевченка)	278
109. Дýма (Т. Шевченка)	280
110. Згадка старини (Дýма Д. Млаки)	282
111. Лірник (М. Чернявського)	284
112. Під Леняно (Антóна Могильницького)	285
113. Хлопське серце (З Конопницької, переклад Б. Лепкого)	288
114. Біля Сокильського (переклад Б. Лепкого)	290
115. Прóщі (За Гайнем, Ю. Федьковича)	292
116. Бўзюк (Легєнда Ст. Руданського)	292
117. Чўдо св. Николая (Легєнда І. Франка)	293
118. Незабўдька (Легєнда Іл. Огонóвського)	295
119. Рай (Легєнда)	296
120. Про черця, що жив триста лїт (Стародавна легенда Алексáндрова)	299
ІІ. Байки, приказки, казки, притчі і загадки	302—310
121. Будяк і васильки (Байка Л. Глїбова)	302
122. Рóжа та хміль (Байка Е. Гребінки)	304

	Стор.
123. Воро́на і лис (Ба́йка (Ст. Руда́нського)	304
124. Ці́ган па́сичник (Ка́зка Ст. Руда́нського)	306
125. Хри́сто́с і ді́ти (При́тча Т. Шевче́нка)	307
126. За́йчик (На́родна жартовлі́ва пі́сня)	307
127. До́щик (Жартовлі́ва пі́сня)	308
128. За́гадка Л. Глі́бова	308
129. Ро́зв'язка за́гадки Л. Глі́бова	309
130. На́родні зага́дки	300

Б. Лірична поезія.

I. Описова лірика	310—335
131. Ха́та (Б. Ле́пкого)	310
132. На́ша ха́тка (М. Коцю́бінського)	312
133. Рі́дне гні́здо	312
134. Се́ло (П. Капельго́родського)	313
135. Пі́сня (Т. Шевче́нка)	314
136. Рі́дний кра́й (Дани́ла Мла́ки)	314
137. На Украї́ні (Т. Шевче́нка)	315
138. Рі́дний кра́й (Акро́стих М. Черня́вського)	315
139. Та́ра́с Шевче́нко (Гали́ни Кома́рівної)	315
140. Шевче́нкова моги́ла	317
141. З пісе́нь для ді́тей. (Б. Ле́пкого)	318
142. Весня́на ніч	319
143. Пі́сня хліборо́ба (Павла́ Ду́мки)	319
144. Весна́ (Дніпро́вої Ча́йки)	320
145. Ме́телик	323
146. Хто она́? (Акро́стих Л. Глі́бова)	323
147. Ра́нок	324
148. Ве́чер на Украї́ні	324
149. Ві́тер (М. Черня́вського)	325
150. Ве́чер (П. Кулі́ша)	325
151. Під хресто́м (В. Масляка́)	326
152. Ве́чер на Підгі́рю (Ю. Федько́вича)	326
153. Дібро́ва (Т. Шевче́нка)	327
154. Де ша́сте	328
155. Жни́ва (Б. Ле́пкого)	328
156. Осі́нь (Я. Щого́лева)	330
157. Журавлі́ (Б. Ле́пкого)	331
158. Недо́рид	332
159. По́ри ро́ку (П. Капельго́родського)	332
160. Ма́ти з си́ном (На́родна пі́сня)	335
II. Чутлива лірика	335—359
161. До шко́ли (Дніпро́вої Ча́йки)	335
162. Ба́тько та ма́ти (На́родна пі́сня)	336
163. Си́рїтська пі́сня (З наро́дних уст)	336

	Стор.
164. Молітва	337
165. Че́рез просьвіту до воскресєня (Константи́ни Ма- лицької)	337
166. Молітва в полі (Б. Лєпкого)	338
167. Любѡв бліжнього	338
168. Березонька (На́родна пісня)	339
169. Три товари́ші (На́родна коляда)	339
170. Щедрі́вка новорічна (З наро́дних уст)	340
171. Пісня про Непорѡчне Зача́тие Пр. Ді́ви (З на- родних уст)	341
172. Псалѡм Дави́да XII. (Переклад Т. Шевчєнка)	342
173. Псалѡм Дави́да XXIV. (Переклад П. Куліша)	344
174. Над колі́ською (Пісня ма́тери, О. Олеся)	344
175. Ма́ти си́нови (Ду́мка)	344
176. Ми жде́мо ща́стя (Б. Лєпкого)	345
177. На нові́й рік (Леоні́да Глі́бова)	346
178. Рі́чка (Я. Голова́цького)	347
179. Туга́ за роді́ною (Я. Голова́цького)	348
180. Пі́сня (Л. Глі́бова)	349
181. Зга́дка бувальщи́ни	349
182. Ду́мка (Т. Шевчєнка)	350
183. Не пога́сла ду́ша наро́ду (Ду́мка Нау́ма Чермака́)	351
184. На Вкраї́ні (Ду́мка Нау́ма Чермака́)	351
185. Укря́їнський марш	352
186. Пі́сня косари́в (Іва́на Гушале́вича)	352
187. Пі́сня верхові́ньска (З наро́дних уст)	353
188. Зимова́ пісенька (Л. Глі́бова)	353
189. Збуді́лась Русь (Д. Мла́ки)	354
190. По́хід на війну́ (На́родна пісня)	355
191. Ду́мка (З наро́дних уст)	356
192. Грі́б в чужині́ (На́родна пісня)	357
193. То́ска сестри́ по бра́ті (На́родна пісня)	357
194. Не нарі́каю (Ду́мка Т. Шевчєнка)	358
195. Лічу́ в невѡлі́ дні́ і но́чі (Ду́мка Т. Шевчєнка)	359

III. Поетичні уривки . . . . . 362—366

196. Т. Шевчєнка	362
197. І. Котляре́вського	363
198. Ол. Коні́ського	363
199. Б. Лєпкого	364
200. П. Га́я	365
201. Ба́жання при всі́ких на́годах	366
202. Женці́ (На́родна пісня)	367

Короткі відомости про письмен- ників, котрих твори поміщені в Читанці . . . . . 369—372

Додаток з воєнної доби . . . 373—417

А. Проза . . . . . 373—401

1. Цісар покликав і всі ставились 373
2. На ляфеті (Оповідане Стрільця) 373
3. Геройка з Огині (з німецької читанки) 377
4. Поломєник (з галицьких боєвищ за Людвиком Ба-
вером з німецької читанки) 378
5. Дзвони (Оповідане Б. Лєпкого) 379
6. Візд до Львова (за Людвиком Тайггофером з ні-
мецької читанки) 385
7. Як заспувало ся »Товариство Червоного Хреста« 388
8. Перемпський Єпископ (Ол. Барвіньського) 390
9. Пільна пошта (з німецької читанки) 393
10. Наслідник престόла на боєвищі (з листу пільної
пошти, з німецької читанки) 394
11. В головній кватірі (За Львом Гільбергом, з ні-
мецької читанки) 395
12. Пільний телефоніст (з німецької читанки) 396
13. Новий жіночий завід (За Т. Рутом, з німецької
читанки) 397
14. В дитячій захоронці (з німецької читанки) 399
15. Цісарська подяка 400

Б. Поезія . . . . . 402—416

16. Війна (Богдана Лєпкого) 402
17. Марш українських стрільців (Осипа Маковєя) 403
18. Стоять коні (Богдана Лєпкого) 404
19. Похід (Осипа Маковєя) 406
20. З листу до ма́му (Богдана Лєпкого) 406
21. Приступ в Карпáтах 407
22. Ма́ківка (П. Карманьського) 408
23. Полягли, не дались (Богдана Лєпкого) 410
24. Там у білці при дорóзі (Володими́ра Масляка) 410
25. Стрільцький гріб (Р. Купчінського) 411
26. В задушні дні 1915 (Богдана Лєпкого) 412
27. Ніва (Богдана Лєпкого) 412
28. Жовняр за плугом (Осипа Маковєя) 412
29. Весна́ 1915 р. (Богдана Лєпкого) 413
30. Во́ля (Осипа Маковєя) 414
31. Цісарський гимн 415